Ч. 115 Середа 27 мая (8 червня) 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

На вчерашнім засїданю палати послів поставив віцепрезидент палати Ферянчич інтерпеляцию до міністра фінансів в справі розісланя в Країнї нїмецких окружників до закона о податку особисто-доходовім. — Пос. Люеґер інтерпелював в справі скріпленя картелю нафтового і наміреного піднесеня цїни нафти.

Президент Фукс відповідав на інтерпеляцию Вольфа в справі іменованя бар. Ґляйспаха президентом висшого суду краєвого в Ґрацу і сказав, що питанє то передав президентови міністрів ґр. Тунови. На інтерпеляцию пос. Ґроса в справі трибуналу державного сказав, що члени того трибуналу стратили свій мандат з днем 21 мая і обіцяв поставити вибір нових членів на порядку дневнім в найблизших днях. — Пос. Ганих запитував президента, чи не схотїв би він відкликати розпорядженя, щоби в протоколах з засїдань палати не нотовано також всїляких окликів. Президент відповів, що того не зробить, бо реґулямін каже виразно, що мають бути записувані лиш бесїди.

По сїм приступлено до дальшої дискусиї над справою язиковою. Перший забрав голос пос. Тірк і зразу говорив також о стеноґрафічних протоколах, а відтак полемізував з Дашиньским і Діпавлїм о то, що они висказали ся неприхильно о Бісмарку. Діпавлий висьмівав за его полїтику, котрої він все ще держить ся і стоїть по сторонї більшости та не хоче прилучити ся до Нїмцїв. Відтак виступив против социялїстів та докоряв їм за то, що они причиняють ся лиш до того, щоби в Австриї всї висші становища в урядах заняли жиди зі шкодою для Арийцїв, котрі мають стати звичайними робітниками. Дальше докоряв він социялїстам, що они хотять борбою кляс убити почутє национальне. Зі становища национального повинен би він виступити против загальних виборів, бо тогди готові би Славяни переголосувати Нїмцїв; однакож зі становища свободолюбности підпирає внесене стремляче до заведеня загального голосованя. Бесїдник висказав відтак сумнїв, чи коли межи Чехами а Нїмцями прийде до згоди; борба буде мусїла рішити ся межи Славянами а Нїмцями кровю і зелїзом. Опісля виступив Тірк против правительства за події в Ґрацу і сказав, що правительство не було би виступило з такою енерґією против Чехів і Поляків. Наконець закінчив він свою бесїду тим, що Нїмцї мусять побідити. Тепер ще воюють Нїмцї словами, але незадовго прийде час, коли Нїмцї станують воювати зовсїм иншим оружием. (Оплески зі сторони шенерерівцїв). Підчас бесїди Тірка більша часть послів вийшла була з салї. Коли Вольф зажадав обчисленя а президент задзвонив і посли зійшли ся, показало ся, що було їх звиш сто.

Опісля говорив пос. Нїче і сказав, що Нїмцї переконали ся, що не мають чого сподївати ся від ґр. Туна. — Пос. Аксман полемізував з социялїстами, котрим закидав, що они перейшли до правительственного табору. Наконець говорив ще пос. Носке і по его бесїдї закрито засїданє, а слїдуюче назначено на нинї.

Вісти полїтичні.

Вчерашний день може зазначить ся якоюсь важною зміною в теперішній внутрішній ситуациї полїтичній в нашій державі. Ситуация застрює ся щораз більше. Вчера відбула ся нарада у всїх клюбах, яке мають заняти становище супротив внесеня пос. Мілевского. Отже клюби молодоческий, польский, нїмецко-католицкий клюб людовий, полудневі Славяни і Італїянцї заявили ся за вечірними засїданями. Відтак по засїданю палати відбула ся конференция предсїдателїв клюбів і не довела до нїчого. Вольф заявив іменем Шенерерівцїв, що перед знесенем розпоряджень язикових не дозволять они на приступленє до нарад над предложенями правительства. Кайзер з нїмецкої партиї людової і Ґрос (поступовець) заявили так само і додали, що внесенє Мілевского не годить ся з реґуляміном. Против того проєкту промавляв також і пос. Вінковский.

Справа стоїть так, що правительство не буде могло в дорозї парляментарній перевести своїх проєктів і готові проявити ся знову сцени з падолиста минувшого року. Вчера по засїданю відбула ся тригодинна нарада всїх мінїстрів і явив ся також президент палати Фукс, котрий подав до відомости результат наради предсїдателїв клюбів. Говорять отже, що правительству не позістане нїчого, як лиш незадовго закрити парлямент і радити собі §. 14. На нинїшнім засїданю має президент дати відповідь в справі внесеня Мілевского в дусї вчерашної наради предсїдателїв клюбів, а правиця зробить лївицю одвічальною за сумні відносини парляментарні.

16)

Антиллї і Багама.

(Дальше замість кінця).

VIII.

Небо, воздух і море коло Багамів. — Остров Ню-Провіденс. — Дещо з історії багамских островів. — Загальний характер Багамів. — Ловля черепах і пажорів людоїдів та добуванє губки коло Ню-Провіденс.

Американьский пароход несе нас з Ню-Йорку до багамских островів. На корабли дуже ріжнородне товариство: богаті купцї з багамских островів, що возили до Америки на продаж губку, черепашину і т. п. річи, вертають з грішми домів; кількох місионарів і місіонарок, якийсь висший урядник судовий з островів, ба й Є. Ексц. сам ґубернатор багамских островів з жінкою; кілька креольок з Куби і кільканайцять кубаньских плянтаторів. Мало що не всї ті подорожні вертають з лїтних помешкань в Америцї. У великій противности до сих знаходить ся друга часть пасажирів: кілька сот бідних Італїянцїв та Словаків з Угорщини, котрих якийсь несовістний аґент виправив на плянтациї до Куби, де они за дуже малі гроші мають працювати в сторонах найшкідливійших для здоровля. Они зложили собі музику, котра їм грає, і танцюють та навіть і не думають о тім, яка сумна доля а може й смерть жде їх вже в недалекій будучности. Оттак всї пливемо разом. Береги Америки щезли нам вже з очий. Під нами якесь дивно сине море, понад нами так само дивно сине небо, таке чисте, таке прозоре а таке темно сине, що аж годі на него надивити ся. А мимо того каже якийсь плянтатор з Порторіко, що оно ще тут не таке сине як там дальше близько багамских островів; аж там побачимо, що то значить сине небо в горячім підсоню.

Легенький, теплий вітер віє нам в очи; доокола корабля то виринають, то знов ідуть під воду стада дельфінів. Верх води плавають якісь дивовижні зьвірятка, хлиняки і карабульки, що в сьвітлї сонця мінять ся всїлякими красками. Часом вихопить ся з води лїтаюча риба та летить мов стріла яких сто або двіста кроків а відтак пада знову в сине море. За хвилю показує ся знов щось нового: вода несе величезними масами якісь жовто зеленморскі ростини, т. зв. морскі верби або сарґасі со. Але аж вечером настає на мори справдїшне чудо. Цїлий небосклон сьвітить ся як би якесь огненне море, від котрого нїби запалює ся на короткий час і цїле море. З'явище се триває лиш дуже коротко, бо летом блискавки западає вже ніч, ніч така лагідна, така тепла і ясна, якої у нас на півночи нїколи не буває. Майже в одній хвили цїле небо вкриває ся нещислимим множеством зьвізд, а море зачинає ся сьвітити якимсь дивним фосфоризуючим сьвітлом, подібним до того, як би по нїм плавали мілїони а мілїони іванових мушок, або якби хто розсипав искри по мори. Корабель пливе посеред искор і розгортає їх а то здає ся, що они десь сиплють ся зпід него на воду. То дрібонькі морскі зьвірята так сьвітять.

На другий день ще більша спека. Небо і море ще синїйше а мимо того плянтатор з Порторіко все своє каже, що они ще не так синї як там десь дальше. Далеко на овидї, лиш дуже мало понад синим океаном стоять в одній мірі поодинокі хмарки а своїм видом нагадують щораз щось иншого: то виглядають як би якісь далекі острови, з котрих піднимають ся в гору вершки гір, то знов здає ся, якби там стояла довгим рядом цїла фльота або як би то на мори плили ледові гори. То такі самі хмари, як ті, що їх видїла залога тої каравелї, на котрій плив Колюмб підчас своєї першої подорожи, і гадаючи, що то вже земля, закричала, урадована перед часом, в один голос: Земля! Земля!

Спека ставала щораз більша. Одїж, в яку ми убрали ся ще в Ню-Йорку, показала ся вже за тяжка і треба було перебирати ся вже в лекшу; але ще й та показала ся за тяжка. Дивна утома взяла ся всїх, утома, котра людий в горячих краях робить лїнивими. На третий день був воздух так теплий як кров в чоловіцї, горячий як поцїлунок надобної женщини.

Аж тепер роз'яснила ся битва під Сантхаґо де Куба, ціль єї і затопленє одного корабля американьского. Ескадра Сервери знаходить ся дійстно в Порті Сантхаґо. Американці замкнули там єї і она не може вже звідтам видобути ся. Бомбардованє фортів під згаданим містом мало отже чисто на цїли розвідати, чи дійстно ішпаньска фльота там стоїть і де та які суть укріплені позициї на побережу. Осягнувши ту цїль старали ся Американці замкнути порт хитрим способом. В'їзд до порту в Сантхаґо єсть так вузкий, що може туди переїхати лиш один корабель за другим. Отже Американці вислали один свій старий корабель перевозовий, на котрім було вугле, щоби єго затопити у в'їздї і тим способом поставити там запору. Ішпанці ще й допомогли їм до того. Думаючи що то корабель воєнний вислали они один торпедовець а той підложив під него міну і затопив єго, а цїлу залогу корабля — 7 Американців взяли в неволю. Се викликало в Мадриді передчасну радість з побіди ішпаньскої фльоти. Тепер наспіла вість з Ню-Йорку, після котрої Американці висадили вже на Кубу коло Пунта Сабрера на всходї від Сантхаґо 5000 свого войска і пушки до обльоги міста. За сим войском має піти дальший транспорт.

З Вашінґтону доносять, що департамент маринарки одержав від адмірала Дюї вість, після котрої повстанцї в провінциї Кавіте взяли в неволю 50 ішпаньских офіцирів і 1.800 вояків.

Зачувати, що в републицї Санто Домінґо, на острові Гаїті, вибухла революция. Хто читав наші фейлетони: „Антилли і Багама". легко здогадає ся, яка могла бути причина революциї.

Новинки.

Львів дня 7-го червня 1898.

— **Відзначеня.** Є. В. Цїсар надав радникови судовому в Перемишли Вікт. Пепелеви при єго переходї на пенсию титул радника висшого суду краєвого.

— **Іменованя.** П. Міністер судівництва іменував канцеляриййного офіцияла в Сучаві Йос. Юркевича канцеляриійним директором II-ої кляси.

— **Іспит зрілости** в ярославскій ґімназиї відбув ся від дня 31 мая до 3 червня під проводом краєвого інспектора шкільного п. Дворского. Іспит зложило 17 учеників, між ними двох привативстів.

— **Прогулькові поїзди в Карпати.** Ц. к. Дирекция зелїзниць оповіщує: В цїли оживленя руху прогулькового до всхідного Бескиду, буде ся видавати від 15 червня до 15 вересня с. р. у стациях: Станиславів, Коломия, Стрий, Тернопіль, Потутори. Львів і Чернівцї до стаций: Дора, Яремче, Микуличин, Тартарів і Ворохта о 50% знижені білети поворотні II і III кляси. Білети ті будуть управняти до їзди в напрямі до Бескиду тільки у слїдуючі дни і слїдуючими поїздами особовими: зі Львова, що суботи і кождого дня попереджаючого сьвято поїздами ч. 311 і 313; зі Стрия, що суботи і кождого дня, попереджаючого сьвято, поїздами ч. 1219 і 1215, а в неділї і сьвята поїздом ч. 1211; з Тернополя і Потутор, що суботи і кождого дня, попереджаючого сьвято, поїздом ч. 3311 (через Острів-Березовицю-Галич); з Чернівцїв, що суботи і кождого дня передсьвяточного, поїздом ч. 314, а в неділї і сьвята п. ч. 316; з Коломиї, в неділї і сьвята поїздами ч. 314 і 316; зі Станиславова, що суботи і кождого дня передсьвяточного, поїзд. ч. 3111 і 3113, а в неділї і сьвята поїздами ч. 3111 і 3115. Повертати можна в протягу трох днїв довільними поїздами особовими. Їзда поїздами поспішними не дозволена навіть за доплатою. Таке зниженє може бути удїлене товариствам, корпорациям і т. п. при спільних подорожах, найменьше 20 осіб, також в будні дни, наколи дотичне товариство найменьше 8 днїв перед наміреним відїздом внесе подане до тої ц. к. Дирекциї зелїзниць державних, в котрої окрузї лежить стация виїзду.

— **Огнї.** З Велеснева, в бучацкім повітї доносять, що дня 3 с. м. вибух там огонь і знищив цїлковито 30 селяньских загород, з котрих лиш одна була обезпечена на 300 зр. Цїла шкода доси ще не обчислена точно, але доходить до 10.000 зр. Пожар вибух в домі селянина Йосифа Іварка; дома була тодї лише мати Іварка, старушка і півтораріčна дитина в колисцї. Старушка побачивши огонь, хопила в страху замість дитини подушку з колиски і винесла єї з горіючої хати, а дитина полишена в колисцї погибла в огни. З причини сильного вітру огонь ширив ся дуже скоро мимо ратунку і до години із згаданих загород лишили ся лише недогарки і попіл. Огонь перекинув ся відтак на двірский млин по обох сторонах ріки Коропця і знищив єго до тла разом з двома будинками і припасами збіжа та муки. — Завязав ся ратунковий комітет, аби нести поміч погорільцям, що остали без всяких средств до житя.

— **Синоубийник.** Перед станиславівским судом присяжних відбувала ся перед кількома днями карна розправа против 76-лїтного старця Івана Тимкова з Опришовець, обжалованого о убийство сина. Акт обжалованя так ту справу представляє: Іван Тимків, господар в Опришівцях жив від кільканайцятьох лїт в безнастанній незґоді з своїм сином Яковом. Причиною незгоди був як звичайно спір о ґрунт. Яков, що мешкав під одним дахом з вітцем, часто бив старого і грозив, що заріже єго і спалить хату, а сам утопить ся. З тої причини жив отець в безнастанній тревозї, бо знав, яка у сина палка вдача. Одного пополудня в марті с. р. вернув Яків підпитий до дому з Станиславова і зараз почав сварити ся з вітцем. Напоханий отець, боячи ся, аби Яків не здійстнив своєї погрози, котру попередного дня повторив, пошукав рятунку, прикликав до хати сусїда Юрка Томина, щоби на случай потреби мати запевнену поміч. Але Яків роз'ярений, що сусїд прийшов до хати вітця, розпочав бійку з сусїдом, побив єго полїном і витягнув до сїний, де оба піймали ся за волосе. Отець видячи, що Яків бє сусїда і знаючи, що відтак прийде черга і на него, вхопив за зелїзний прут і так довго бив ним сина по голові, аж той облитий кровію помер. — Суд по переведеній розправі увільнив Тимкова від обжалованя.

— **Пригода на зелїзници.** Поїзд, що виходить з Загіря о 5-ій годинї рано, забирає в Хирові дїти до школи до Перемишля. Дня 25 мая вісла до вагону лише 11-лїтна донечка портиєра, котру відпровадила мати і віддала в опіку кондукторови. Переїзджаючи коло першої будки, дитина хотїла побачити, чи єї товаришка, що мешкала в тій будцї, вже встала і сперла ся о вікно. В тій хвили відчинили ся від вагону двері, котрі були, як показало ся, через неувагу кондуктора незачинені і дитина повисла у воздусї, держачись слабенькими руками клямки. Крику дївчинки не чув нїхто, окрім будника, коло котрого переїздив поїзд. І єго переразливого крику, щоби здержати поїзд, не почув нїхто. А тимчасом руки дитини омлїли і она упала на насип, котрий на щастє був від дощу мокрий і мягкий. Прибіг будник, очутив зімлїлу дївчинку водою і відніс до родичів. Дитина поговкла ся трохи, але єсть цїлком здорова.

— **Замах на поїзд.** На зелїзничім шляху варшавско-тереспольскім недалеко стациї Новомінськ положив хтось впоперек дороги шини і

Небо й море були якісь неприродно синї. Здавало ся, як би хтось розпустив в сім мори, в сім воздусї все індїґо, всю ультрамарину, все лязурок з цїлої землї. Аж тепер нам стало ясно, що значить сине море, сине небо в сторонах багамских островів! Нїякий артист-маляр не всилї змалювати на образї того синього чуда. По полуднї того дня показав ся на нашім корабли перший вісчун недалекої землї, якась жовта птиця, що утомлена сїла собі на жердях вітрилових а відпочивши стале весело щебетати і скакати по линвових драбинах. Недалеко від корабля показав ся на водї пажор людоїд виставши свій хребетний плавець мов вітрило. Се був дальший доказ, що земля вже десь недалеко. Пречудним запахом, як би від тисячів пахучих цьвітів повіяло по воздусї і саме коли вже сонце клонило ся на запад і цїлий небосклон заясніє пурпуровим сьвітлом побачили ми посеред сего горячого, жаріючого осьвітленя далеко на полуднї якісь острокінчасті, лиш кілька стіп понад воду вистаючі скали, поза тими низьке довге побереже, на котрім вечірний вітер хитав вершками високих кокосових пальм. Земля! Земля!

Вже добре було темно, коли наш корабель доплив до північного острова Ню-Провіденс, на котрого полудневім кінци видко було велике червоне сьвітло морскої лїхтарнї. Треба було чекати дня на широкім мори, щоби заплисти до порту коло міста Нассав на сім острові. З корабля спущено якорі на якусь підводну коралеву лаву, котрих тут повно доокола острова. Колиж наконець засвитало і ясне сонце виринуло з моря, показав ся нашим очам на причуд красний образ: посеред темно синої води сьвітили ся білі береги острова, об котрі розбивали ся филї високі як гори. Повисше побережа виднїла ся вижина, заросла смараґдово-зеленою гущавиною і вкрита цьвітами; поза нею знов широка, зовсїм спокійна вода і аж за тою сам острів з білими домами посеред кокосових пальм. Звідтам то ніс ся той чудовий запах, про котрий і Колюмб згадує в своїх записках та каже, що нема понад него нїчого любійшого, нїчого приятнїйшого на сьвітї.

Ми повсїдали до парової лодки і переплили ся на острів, де жителї з міста Нассав чекали вже на свого ґубернатора, щоби єго торжественно повитати. В порті стояло кільканайцять лодий рибацких а всї повивішували хоругви; на березї поміж деревами уставила ся сторожа пожарна в червоних уніформах, вийшла молодїж шкільна убрана біло, і виступила компания войска з музикою. А замітне се західно-індийске войско в анґлїйских кольониях. До него вишукують самих муринів високого росту, котрі в своїх галевих уніформах представляють ся дуже живописно. Они мають червоні уніформи з жовтими ґузиками і золотими вишивками а на голові кармазиновий фес з кремовим кутасом і білий турбан доокола; штани у них чорні, широкі з кремовим лямпасом, білі камашї та черевики так вичищені, що аж сьвітять ся. Офіцири сего полку, розкиненого по всїх багамских островах, суть білі.

По привітнїй промові, без котрої нїгде при такій нагодї не може обійти ся, пішов ґубернатор до своєї палати, хорошого будинку, положеного на горбі, звідки прекрасний вид на цїле місто, столицю всїх багамских островів, котра не має більше як 10.000 жителїв. Звідси видко також і башти трох великих фортів Шарльотта, Файнкестль і Монтаґ, котрівже що раз більше розпадають ся, а котрих початок сягає тих часів, коли тут не так було спокійно як нинї. Істория сих островів, що належали давнїйше до Ішпанії і звали ся Льос Кайос (Los Cajos або Lucajos, „підвонї скали") єсть коротко така:

Коли жадні золота Ішпанцї зміркували, що тут нема анї золота анї нїяких скарбів і коли позабирали звідси сильміць первістних жителїв, Індиянів та повели їх яко невільників до копалень на Еспаніолї, про острови багамскі майже й слих пропав. Аж коли тут в 1629 р. осїли анґлїйскі кольонїсти, Ішпанців взяла зависть та прийшло до кровавих борб, в котрих то раз Анґлїйцї то знов Ішпанцї були горою. Були часи, що тут панували і Французи а в 1782 навіть і Американцї. Але найтяжші часи настали були для сих островів в ту пору, коли тут осїли зухвалі розбишаки морскі, котрі зробивши тут собі дуже догідну криївку, нападали звідси на всї західно-індийскі кольонії і рабували. Найбільшої лютости допускали ся они під проводом свого капітана Едварда Тренча (Trench) родом з Анґлїї, котрий прізвав ся був Блякбірд (Blackbeard, „чорнобородий"). З тих часів походить і приповідка, яка ще й нинї знаходить ся в ґербі багамских островів: „Expulsis piratis, restituta commercia". (По прогнаню морских розбишаків заведено наново торговлю).

Але не так то борзо стало ся. Розбишацка кров грала ще довго в жилах багамских жителїв, бо ще в половинї нашого столїтя була тут громадка островів, котрих всї мореплавцї боялись ся, бо жителї тої громадки виставляли сьвітло і давали знаки на море умисно на то, щоби звабити кораблї на скали, аби они там розбили ся і щоби їх можна відтак обрабувати а їх залогу вирізати. Фактом єсть, що жителї островів не хотїли лиш длятого ставити на островах лїхтарень морских, бо боляли ся, щоби їм через то не урвав ся їх найважнїйший заробок. Але ті часи вже минули, а жителї

кілька телеґрафічних стовпів, наслідком чого поїзд, що їхав тамтуди дня 1-го червня о півночи, дізнавши сильного потрясеня станув на місци. На щастє шини і стовпи були положені лише одним кінцем, то-ж колеса льокомотиви відразу відкинули перешкоду на бік. По оглянена дальшої лінії поїзд рушив в дальшу дорогу.

— **Украдена панорама.** Незвичайна крадіж лучила ся сими днями в Будапешті. Майже не хоче ся в то вірити, а однако правда, що там украдено велику панораму представляючу „Взяте Буди“. Той образ був виставлений від минувшого року в одній віллї в міскім парку. Спершу оглядала его досить численна публика, однако пізнійше почало ся підприемцеви Геллертови так зле поводити, що не міг навіть заплатити коштів концесиї. Крім того виробило собі кількох вірителів екзекуцию на его ціле підприемство. Перед кількома днями запечатано двері панорами урядовою печаткою екзекутора, однако на другий день рано ті печатки зникли. Коли полїция зарядила слїдство, пересьвідчено ся, що з панорами украдено образ. Образ мав украсти сам Ґеллерт і утїк з ним з Будапешту. Імовірно хоче утечи до Льондона.

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і вихованє.

Добрі ради.

— На що уважати при закупнї коний (I). Господар купує коні після того, до чого они єму потрібні і на які его стати, але все таки мусить він уважати на слїдуючі свойства коня: А) На відповідну величину і вагу коня, бо від того зависить его спроможність до роботи; чим тяжша робота, тим тяжший мусять бути і кінь. — Б) На красне і правильно збудоване тіло. Що кінь красно і правильно з удований, пізнати по тім: 1) Голова єсть відповідно розмірна до тіла, не за велика і не за мала, уха кінчасті нащурені до гори, чоло широке, великі живі очи без плямок, простий, не сильно загнений ніс, з великими, широкими, в середині червонавими ніздрями. Коли голова не така, то еї називають баранячою. — 2) Шия повинна свобідно підносити ся з груди́й, бути досить довга, не за тонка і красно вигнена (як у лебедя) і з красною гривою. — 3) Зашийок повинен добре підносити ся і переходити поволи в хребет. — 4) Груди мусять бути відповідні до других частий. Дуже широкі груди уходять у коний до запрягу; у коня під верх такі груди суть за тяжкі. Вузкі груди у коня уважають ся за хибу, бо такий кінь дуже часто западає на запалене грудий і легких. Коли плеча (лопатки) подані більше взад а грудь вигнута каблуковато на перед, то кажуть, що то куряча грудь. — 5) Хребет повинен іти в простій лінії, отже не повинен бути ані запавший, ані за надто виставати в гору (ослячий хребет).— 6) Хвіст мусить бути добре грубий з тонкпм і мягким волосїнем. Щоби кінь держав хвіст до гори і показував ся нїбо то жвавим, несовістні торговельники напихають коневи під хвіст перцю або імбіру. — 7.) Клуби повинні бути добре заокруглені і не за надто виставати; коли за надто вистають н. пр. у худих коний, то каже ся, що они рогаті. — 8) На череві не повинно бути ніяких напухнень і боляків. Коли черево більше подане взад, то кажуть, що то кінь надутий або щупакуватий. Такі коні суть палкі, уперті і не витревалі. Звисаюче черево називає ся міховате або коровяче.— 9) Ребра повинні бути красно вигнені як обручі на бочці; коні, що мають ребра більше сплощені, не бувають ніколи витревалі і суть злі до роботи. — 10) Крижі повинні бути рівні, довгі, широкі і круглі. — 11) Плеча повинні бути добре уложені, не за круглі і не за грубі або за товсті.

— Гноївка для города має дуже велике значінє. Господарі і городники, що лагодять всїляку ярину на продаж, уживають гноївки як найбільше. Гноївка і часте зрушуванє землї мають так великий успіх, що на одній і тій самій грядці можна до року два або й три рази збирати. Гноївка з під коров і з дворівників робить таку саму прислугу, але оба роди гноївки треба добре підпускати водою. Длятого долївки на гноївку і дворівники роблять декуди так, щоби дощівка могла до них спливати і не треба носити води. Коли ж посуха, то на бочку, в котрій містить ся н. пр. десять ведер, дає ся два ведра гноївки а вісїм ведер води. Так підпущеною гноївкою зливає ся грядки з яриною що два або три дні, і то рано і вечером. Коли же був дощ, то можна підливати непідпущеною гноївкою. Звичайні роди капусти треба підливати два або три рази на тиждень, а каляфіори що дня; від того будуть они мати дуже великі густі білі головки. Горох і фасолю підливає ся гноївкою аж тогди, коли вже зачинають ся показувати стручки, але й тогди підливає ся їх лиш раз на тиждень добре підпущеною гноївкою. Від гноївки розвиває ся ярина далеко красше і скорше як від каждого иншого навозу. Трохи більше роботи і часу виплатить ся, бо не треба буде уживати дорогого гною і ярина удасть ся лїпша і красша та можна єї буде лекше продати.

— Дождж аники (або глисти земні) можна у вазонках легко вигубити слїдуючим способом: Бере ся теплої води (40 до 45 степенів Цельзия) і підливає ся після потреби дотичну ростину у вазонку. Дождж аники повилазять тогди зараз на верх, а тогди треба їх лиш позбирати і викинути. Слабі ростини від такого підливаня ще й поправлять ся. Дехто уживає також лугу з тютюну до вигубленя дождж аників; і то помагає, бо той луг, а особливо мачка з люльки, убиває ті хроби, але як луг так і мачка шкодять дрібонким корінцям деяких ростин.

островів мусять радити собі добуванєм морскої губки, ловленєм черепах, виробдюванєм морскої соли, садівництвом та годованєм худоби. Ціла громада багамских островів займає мало що не такий простор, як три чверти нинїшної німецкої державп а має ледви яких 45.000 жителів, з котрих більше як четвертина припадає на сам остров Ню-Провіденс, котрий єсть 30 кільометрів довгий а 11 кільом. широкий. Другі, по части далеко більші острови як Андрос, Абако, Елевтера, Ексума, Кет, Ватлїнґ, Рум Кі, Семана, Крукід, Аклїн, Маріґапе, Інаґва і др. мають дуже мало населеня, а на менших з них, па т. зв. Кі (Саj) майже такп нїхто пе жиє. Многі з тих островів ще дуже мало знані і може ще десятки літ пе буде на них нїхто заходити хиба лиш ті, що добувають губки з моря та ловлять черепахи.

Що-до будови всїх багамских островів, то она майже всюди однакова; опи підносять ся краєм великих лав коралевих, складають ся з коралевого вапна і в значній части подібні до риби. Опи суть по найбільшій части плоскі, а найбільші горби доходять там до висоти 120 м. Верства чорної землї, яка осїдає там особливо в жолобах скалистого ґрунту, єсть тонепька і дуже урожайна. Жерел там дуже мало і по найбільшій части копають цистерни, в котрих збирають воду по дощах. Зі всїх жителів білої барви тіла, всї инші суть або мурини або потомки муринів. Та значна перевага чорного населеня показує ся зараз в місті Нассав; чорні займають там не лиш цілу всхідну часть міста, але мають також і перевагу на підгородю Ґренставн. (Grantstown). А що там досить часто побирають ся і білі з муринами, то й не брак мішанців всїляких відтїний.

Житє муринів в Нассав єсть вигідне і безжурне. Они не знають нїчого о яких політичних або релїгійних спорах, не журять ся тим, що буде завтра, бо знамениті банани, оріхи кокосові і тим подібні плоди природи, лїзуть їм майже самі від себе до рота; недалеке море дає дуже великі скарби а барани та всїлякий дріб, суть тут як би па то, щоби піддані анґлїйскої королевої мали що неділї яку печеню. Мурини уміють також зручно виплїтати з тростини і з пальмового листя дуже легонькі а не перепускаючі дощ дахи, котрими вкривають свої хати, роблені з дошок.

Остров Ню-Провіденс має богато маленьких заливів, т. зв. морскі городи, в котрих знаходить ся множество морских зьвірят, що становлять найбільше богатство для тутешних жителїв. По при инші найважнїйшу ролю грає морска черепаха, котрої роговаті плитки дають нам т. зв. черепашипу або шільдкрет, і губка до митя. Саме коли ми були в порті, лагодило ся кілька кораблїв в дорогу до Сполучених Держав з набором. Зложено ще послїдний набір, коші з ананасами і помаранчами, і як-раз принесено пів сотки величезних живих черепах. Кількох сильних муринів звозило на тачках ті зьвірята, з котрих кожде важило 50 до 100 кільоґрамів. Они лежали в тачках боком попри себе, оперті на позадну часть свого горішного щита та попідносили голови з дзюбом як у папуги і дивили ся мов би діти, що то з ними діє ся. Кожда з тих черепах мала на блискучім щиті під черевом виписану чорною фарбою адресу того, для кого була призначена і число порядкове. Черепахи ті ловлять або коло сусїдних островів у воді сїтями або гарпунами, або таки на березї, коли они вилазять з води, щоби в пісок зносити яйця. Друга часть тих черепах походила з озера на острові, де кількох купців з Нассав годують в спілці черепахи, щоби їх відтак з великим зиском продавати на торгах в Сполучених Державах.

(Дальше буде).

Телеґрами.

Ню-Йорк 7 червня. Бомбардованє Сантхаґо де Куба і висаджуванє американьского войска на Кубу відбуває ся дальше.

Ню-Йорк 7 червня. Перший відділ американьского войска коло Пунта Кабрена сполучив ся з 3000 повстанців. Висаджуванє войска від бувало ся лиш з малими трудностями.

Ню-Йорк 7 червня. Вість, мов би то американьский корабель воєнний „Ореґон“ затопив під Сантхаґо іспаньске судно, призначене до нищеня торпедів, єсть безосновна.

Константинополь 7 червня. Делеґати для евакуациї Тесалії доносять, що три послїдні турецкі баталїони відплили вчера з Вольо.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).